

CAPUT II.

DE HIS, QUI VERITATEM HACTENUS
IMPUGNAVERUNT.

§. I.

Quod stultum sit, de veritate universe dubitare; quod plures tamen eandem inficiati sint, qui sceptici propterea cognominantur.

Quaquam nihil aequae certum ac indubitatum esse omnibus oporteat, quam dari veritatem: cui enim nisi mente capto in mentem veniat ambigere, num re ipsa aliqua existant? num praeter ea, quae existunt, multa adhuc alia existere queant, sintque possibilis? Certe non abs re arguit nonnemo, ei, qui non ore solum, sed ex animo dubitat, num verum quid usquam liceat offendere, hunc modo insaniae ac furoris gradum esse reliquum, ut dubitet porro, utrum revera dubitet. Hoc tamen non obstante fuere homines tam bardi dicam, an supra modum sapientes, qui omnem universe veritatem in dubium vocare non sunt veriti, sceptici propterea cognominati.

§. 2.

Scepticorum classes.

Scepticorum tamen classes in scholis distinguuntur; alii nimirum rigidi, moderati autem alii dicuntur. Illi, si propriam cujusque existentiam exceperis, hanc enim, qui inficias iverit, quan-

R

tum

tum novimus, nullus adhuc fuit, nihil esse verum edixere; quaedam isti vera admisere, sed veris tamen omnibus semper falsa esse admixta, nec inter utraque discerni satis posse, adeoque nihil adferendum, verum de omnibus contra dubitandum esse, statuerunt. An & quinam utriusque classis sceptici extiterint, ex mox dicendis, ubi praecipuas saltem scepticorum sectas, eorumque doctrinas paucis indicabimus, uberius patebit.

§. 3.

Secta Pyrrhonica.

Inter primos ac praecipuos veritatis hostes Pyrrhonicum jure recensentur. Philosophi isti (si tamen hoc nomine digni sint homines omne philosophiae fundamentum subvertentes) nihil esse certum, sed in aeterna incertitudinis caligine omnia jacere sepulta docuere; quam doctrinam eorundem antesignanus Pyrrho Eleus ex lectione philosophiae Democriteae, cujus haec quasi epitome fuit, praeter atomos nihil esse verum, opinione caetera constare, hausisse censetur.

§. 4.

Schola Academica.

Idem doctrinae argumentum mox alia philosophorum schola, academica scilicet adoptavit; schola ista, quae principem reverebatur Platonem, magistri primum placitis diu fideliter adhaesit. At ex quo Arcefilaus scholae huic praeesse coepit, rejecta Platonis doctrina res sensum ferientes incertas esse omnes, imo mera phaenomena, seu
inania

inania potius phantasmata esse, nec posse etiam ratione verum quid intelligi, verbo, non esse quidquam, quod sciri possit, docuit.

§. 5.

Idealistae. Egoistae.

Idealistae dicti sunt, quicumque nullam rebus corporeis extra mentem existentiam tribuerunt, plures tamen animas seu mentes, in quarum scilicet ideis res omnes corporeae constarent, non negarunt: Qui vero nec plures quoque animas existere, aut earum saltem existentiam in dubium jure vocari, docuerunt ita, ut sui tamen ipsius, animae scilicet propriae existentiam quisque non inficiaretur, Egoistae sunt vocati.

§. 6.

Sceptici recentiores.

Exinde, cum sceptici nomen probrosum esse coepit, rarius equidem inventi sunt, qui scepticismum, sicut haecenus recensiti, palam profiterentur; non desuere tamen, imo nec modo desunt, qui veritati, quam palam impugnare verentur, occultas quasi insidias struere non erubescunt. Atque hi tales plerumque prima humanae cognitionis principia fontesque dolose adoruntur, sensuum fallacias exaggerant, rationis imbecillitatem objiciunt, concludendi formas vituperant, veritates omnibus certas in controversiam trahunt, & per experientiam evincere conantur, non esse veritatem, circa quam plane consentiant mortales, sed contra, quae aliis certa

sunt, haec ab aliis non raro falsa ostendi: scepticis isti si non rigidis, moderatis tamen omnes jure adnumerantur.

§. 7.

*An scepticismi jure rei arguantur Cartesius
alique dubitationem Commendantes?*

Scepticismi a quibusdam insimulari solent viri a studii praesertim philosophici emendatione celeberrimi veluti Cartesius alique, eoquod dubitationem generalem omnibus commendandam esse duxerint. Verum ex livore tamen, non ex aequitate, aut veritatis studio profectam esse ejusmodi criminationem, consideranti facile patebit: Viri namque isti, inter quos eminet Cartesius, videntes barbariem scholasticam ubique invaluisse, nimiamque corruptis Aristotelis, aliorumque philosophorum dogmatis reverentiam haberi, & figmenta quaevis absurdissima pro veritatibus, quin & pro principiis veritatis obrudi, malis hisce dubitationem ceu medium, quo nullum opportunius, adhibuere; nihil scilicet sine adcurato examine ceu verum esse admittendum, & ita de omnibus semel saltem in vita dubitandum esse statuerunt: quem dubitandi modum a scepticismi vitio longissime abesse, nemo non intelligit. Interim negari tamen etiam non potest, in dubitatione ista aliquos subinde excessisse ita, ut ex scepticorum censu eximi vix queant, & alios quidem, ut ingenii vim portenderent, veluti inter reliquos magis notus est Bailius, qui, quemadmodum non nemo ait, in deliciis habuisse videtur, ut homines in fide perturbaret; alios, quod revelationis ne-

cessi-

cessitatem inde efficacius probari sibi persuadebant; atque ex istorum numero fuisse videntur, Petrus Daniel Huerius Episcopus Abricensis in Lib. *de imbecillitate mentis humanae*, & Hieronymus Hirnhaim Abbas praemonstratensis in Lib. *de Typo generis humani*.

C A P U T III.

DARI VERITATEM, EAMQUE CERTO
AB HOMINE COGNOSCI POSSE CON-
TRA SCEPTICOS ADSERITUR.

§. I.

*Quaedam esse vera, eaque certo vera cognosci
ex ipsa scepticorum sententia pro-
batur.*

Quotquot veritatem hactenus impugnaverunt, scepticorum nullus adhuc propriam negavit existentiam. Adeo hanc omnes semper certam habuerunt. Undenam vero tanta de veritate ista, quod existat, cuius certitudo? nisi quod Sensu intimo clare quisque percipit, se esse sui rerumque extra se positarum aut saltem ceu extra se positarum sibi conscium, adeoque cogitare, nec posse cogitantem non existere; quare sceptici hoc ipso, quod veritatem huius iudicii, *ego existo*, ceu certam admittant, quemadmodum admittunt omnes, inficiari amplius nequeunt veritatem duorum iudiciorum: *quisquis cogitat, existit; ego cogito; ex*
R 3
qui-